विद्योपेतंआन्वीक्षिक्याविद्ययासहितंधनंऋचःसामानियजूंषि साहिश्रीरमृतासतामितिश्रुतेःश्रीशब्दितावेदविद्याधनंतांसोपपत्तिकांसंपाद्य श्रवणमननेकृत्वेतिभावः कर्मणागुरूपसदनादिनायत्नेन सर्वेवेदाः
नित्यकर्मणिएकांतदर्शनाविज्ञेयाइत्यर्थः ॥ ४८ ॥ एतेवियदाद्याः यस्मिन्नधिष्ठानेजायंतेलीयंतेचतंवेदार्थंवेदप्रतिपाद्यंवेद्यंआत्मानंयेनजानंतितेयतश्च्युताभवंतितन्नित्यमितिपूर्वानुषंगः ॥४९॥ ५० ॥ वि
ष्ठांविष्ठासमंमंडंपश्येतनतुघृतमंडंवाशुद्धं ॥ ५१ ॥ अवेद्यंप्रकृतिः वेद्यंब्रह्म योवेदविन्नविंदतिनलभतेनापरोक्षीकरोति ॥ ५२ ॥ यथायेनदर्शनेन ॥ ५३ ॥ त्रयींकर्मकांडोक्तंधर्मंक्षयंक्षयवंतंपरित्यज्य अक्ष
यंधर्मंयोगं ॥ ५४ ॥ पश्यतेदृश्यते कर्मणितङ् आत्मेतिशेषः शुद्धस्त्वंपदार्थोयदाप्रत्यहंदृश्यतेतदावाक्यजज्ञानेनकेवलीभूतस्यक्ताविद्यः षड्विंशतत्पदार्थं ॥ ५५॥ तत्त्वमसीतिवाक्यार्थमेवाह शाश्वतईश्वरः
पंचविंशकोजीवः तस्यतेनमूढेनद्वावनुदृश्येतां अत्रापिकर्मणितङ् संभावनायांलोट् पृथगिवसंभाव्येतेइत्यर्थः तमितिविधेयापेक्षयाएकत्वंतावुभावपिएकमभिन्नंवस्त्वितिसाधवोवेदांतनिष्ठाःसांख्याःपश्यंति

विद्योपेतंधनंकृत्वाकर्मणानित्यकर्मणि ॥ एकांतदर्शनावेदाःसर्वेविश्वावसोस्मृताः ॥ ४८ ॥ जायंतेचम्रियंतेचयस्मिन्नेतेयतश्च्युताः ॥ वेदार्थंयेनजानंतिवे
द्यंगंधर्वसत्तम ॥ ४९ ॥ सांगोपांगानपियदियश्चवेदानधीयते ॥ वेदवेद्यंनजानीतेवेदभारवहोहिसः ॥ ५० ॥ योघृतार्थीखरीक्षीरंमथेद्गंधर्वसत्तम ॥ विष्ठांतत्रा
नुपश्येतनमंडंनचवैघृतं ॥ ५१ ॥ तथावेद्यमवेद्यंचवेदविद्योनविंदति ॥ सकेवलंमूढमतिर्ज्ञानभारवहःस्मृतः ॥ ५२ ॥ द्रष्टव्यौनित्यमेवैतौतत्परेणांतरात्मना ॥
यथास्यजन्मनिधनेनभवेतांपुनःपुनः ॥ ५३ ॥ अजस्रंजन्मनिधनंचिंतयित्वात्रयीमिमां ॥ परित्यज्यक्षयमिहअक्षयंधर्ममास्थितः ॥ ५४ ॥ यदानुपश्यतेत्यंत
महन्यहनिकाश्यप ॥ तदासकेवलीभूतःषड्विंशमनुपश्यति ॥ ५५ ॥ अन्यश्चशाश्वतोव्यक्तस्तथान्यःपंचविंशकः ॥ तस्यद्वावनुपश्येतांतमेकमितिसाधवः ॥
॥ ५६ ॥ तेनैतंनाभिनंदंतिपंचविंशकमच्युतं ॥ जन्ममृत्युभयाद्योगाःसांख्याश्चपरमैषिणः ॥ ५७ ॥ विश्वावसुरुवाच पंचविंशंयदेतत्तेप्रोक्तंब्राह्मणस
त्तम ॥ तथातन्नतथाचेतितद्भवान्वक्तुमर्हति ॥ ५८ ॥ जैगीषव्यस्यासितस्यदेवलस्यमयाश्रुतं ॥ पराशरस्यविप्रर्षेर्वार्षगण्यस्यधीमतः ॥ ५९ ॥ भृगोःपंचशि
खस्यास्यकपिलस्यशुकस्यच ॥ गौतमस्यार्ष्टिषेणस्यगर्गस्यचमहात्मनः ॥ ६० ॥ नारदस्यासुरेश्चैवपुलस्यस्यचधीमतः ॥ सनत्कुमारस्यततःशुक्रस्यचमहा
त्मनः ॥ ६१ ॥ कश्यपस्यपितुश्चैवपूर्वमेवमयाश्रुतं ॥ तदनंतरंचरुद्रस्यविश्वरूपस्यधीमतः ॥ ६२ ॥

॥ ५६ ॥ तइति तेसांख्यायोगाश्चएतज्जीवेशाभेददर्शनं नाभिनंदंतीतिनापित्वभिनंदंत्येव तत्रसांख्याःस्पष्टमेवाभेदमाहुः योगाअपिमोक्षेपंचविंशंसर्वक्लेशशून्यंनिर्विशेषचिन्मात्रमुपगच्छंतस्तादृशंचेश्वरंम
न्वानास्तयोश्चनिर्विशेषयोर्विशेषकृतस्यभेदस्यायोगात्फलतोऽभेदमेवेच्छंतीतिभावः भयोद्वेगाइतिपाठेभयादुद्वेगोयेषांतेतथा अस्मिन्पक्षेसांख्यमतेएवायमभेदइत्यर्थः ॥ ५७ ॥ पंचविंशंपंचविंशस्यतत्त्वंयत्अ
च्युतत्वंत्वयाउक्तंतत्तथाउतनतथा अयंभावः यदिजीवत्वंसत्यंतर्हितस्यईश्वरत्वंदुर्वचं नह्यागमोपिघटंपटयितुमीष्टेऽतस्तत्त्वमसीत्यभेदोगौणःस्यात् यद्यसत्यंतदाब्रह्मकांडस्याप्रामाण्यंबंधमोक्षाद्यव्यवस्थाचे
॥ ५९ ॥ ६० ॥ ६१ ॥ ६२ ॥ जैगीषव्यस्येत्यादिना

Digitized by Google